

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 351/2024
02.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирољуба Томића, председника већа, Татјане Вуковић, Милене Рашић, Дубравке Дамјановић и Гордане Којић, чланова већа са саветником Весном Веселиновић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног Слободана Радујковића, због продуженог кривичног дела силовање из члана 178. став 4. у вези става 1. у вези члана 61. Кривичног законика и др., одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног, адвоката Жељка Кочића, поднетом против правноснажних пресуда Вишег суда у Новом Саду К 67/22 од 13.02.2023. године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 373/23 од 13.11.2023. године, у седници већа одржаној 02.04.2024. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Слободана Радујковића, поднет против правноснажних пресуда Вишег суда у Новом Саду К 67/22 од 13.02.2023. године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 373/23 од 13.11.2023. године, у односу на повреде закона из члана 438. став 2. тачка 1), 439. тачка 1) и тачка 2) и члана 441. став 4. Законика о кривичном поступку, док се захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног, у преосталом делу, одбацује.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду К 67/22 од 13.02.2023. године окривљени Слободан Радујковић оглашен је кривим због продуженог кривичног дела силовање из члана 178. став 4. у вези става 1. у вези члана 61. КЗ, за које је утврђена казна затвора у трајању од 12 година и због кривичног дела угрожавање сигурности из члана 138. став 2. у вези става 1. КЗ, за које је утврђена казна затвора у трајању од шест месеци, па је осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 12 година и 4 месеца, у коју се урачунава време проведено у притвору од 16.09.2021. године до упућивања у Завод за извршење кривичних санкција. На основу члана 258. став 4. ЗКП, окривљени је обавезан да малолетној оштећеној АА, на име накнаде нематеријалне штете због душевних болова због повреде људског достојанства исплати износ од 600.000,00 динара, у року од месец дана од правноснажности пресуде, под претњом извршења, док је оштећена преко досуђеног па до траженог износа од 3.000.000,00 динара, упућена на парницу. На основу члана 264. став 1. ЗКП, окривљени је обавезан да плати трошкове кривичног поступка у износу од 70.984,00 динара, који су настали пред

Вишим јавним тужилаштвом у Новом Саду, судски паушал у износу од 30.000,00 динара као и трошкове награде и накнаде браниоца по службеној дужности, који ће бити накнадно одмерени, у року од месец дана од дана правноснажности пресуде, под претњом извршења.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Кж1 373/23 од 13.11.2023. године, усвојена је жалба Вишег јавног тужиоца у Новом Саду, у делу одлуке о казни, у односу на продужено кривично дело силовање из члана 178. став 4. у вези става 1. и члана 61. Кривичног законика и у делу одлуке о јединственој казни, па је првостепена пресуда преиначена тако што су окривљеном Слободану Радујковићу, за кривична дела за која је оглашен кривим првостепеном пресудом утврђене казне затвора и то: за продужено кривично дело силовање из члана 178. став 4. у вези става 1. и члана 61. КЗ – казна затвора у трајању од 14 година и за кривично дело угрожавање сигурности из члана 138. став 2. у вези става 1. КЗ – казна затвора у трајању од шест месеци, па је окривљени осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 14 година и 3 месеца, у коју је, на основу члана 63. КЗ, урачунато време проведено у притвору почев од 16.09.2021. године па надаље, док су, жалба Вишег јавног тужиоца у Новом Саду, у преосталом делу, и жалба браниоца окривљеног, одбијене као неосноване, а првостепена пресуда је, у непреиначеном делу, потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда, захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљеног Слободана Радујковића, адвокат Жељко Кочић, због повреда закона из члана 438. став 2. тачка 1), 439. тачка 1) и 2) и члана 441. став 3. и 4. ЗКП, са предлогом да Врховни суд побијане пресуде укине и предмет врати првостепеном или другостепеном суду на поновни поступак или да исте преиначи, тако што ће окривљеног ослободити од оптужбе да је извршио предметна кривична дела.

Врховни суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Врховном јавном тужиоцу и на седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је поднет захтев за заштиту законитости, те је након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног је неоснован у односу на повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1), 439. тачка 1) и тачка 2) и члана 441. став 4. ЗКП, док је у преосталом делу недозвољен и нема прописан садржај.

Указујући на повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, бранилац окривљеног у захтеву за заштиту законитости истиче да се побијана правноснажна пресуда заснива на доказима на којима се по одредбама Законика о кривичном поступку не може заснивати и то на: стручном налазу и мишљењу специјализованог тима за заштиту деце од сексуалног злостављања Центра за социјални рад Нови Сад од 16.09.2021. године, који налаз и мишљење је сачињен без наредбе органа поступка и од стране лица – ББ, педагога и ВВ, психолога, које нису на списку сталних судских вештака; записника о саслушању малолетне оштећене АА, испитане у својству посебно

осетљивог сведока дана 11.10.2021. године, видео снимку испитивања и транскрипту тог снимка, а незаконитост ових доказа, по ставу одбране, огледа се у томе што испитивање малолетне оштећене није извршено од стране органа поступка, већ од стране педагога, супротно одредби члана 104. став 1. ЗКП, па су следствено томе незаконити и докази настали на основу оваквог исказа малолетне оштећене, посебно судскопсихијатријски налаз и мишљење др ГГ и психолога ДД; записнику о претресању стана и других просторија Кпп 327/21 од 17.09.2021. године, који записник је, након што су га сведоци и остала лица потписала, допуњен ставком 3. под тачком 7. па је самим тим, по ставу одбране и потврда о привремено одузетим предметима ПУ Нови Сад Ку 5869/21 проистекла из наведеног записника, такође незаконита; и на фотодокументацији порука у мобилном телефону Кт 2785-2021 од 15.09.2021. године сачињеној у супротности са одредбама ЗКП, које прописују доказну радњу претресање уређаја за аутоматску обраду података, што, по мишљењу одбране, мобилни телефон јесте.

На наведену повреду закона одбрана окривљеног указивала је и у жалби изјављеној против првостепене пресуде, а другостепени суд је нашао да су ти жалбени наводи неосновани и о томе у образложењу пресуде на страни 4, став 5. и 6. и страни 5. став 1-3 дао јасне и довољне разлоге које Врховни суд у свему прихвата и, у смислу одредбе члана 491. став 2. ЗКП, на те разлоге и упућује.

Бранилац окривљеног повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП образлаже и наводима којима оспорава оцену доказа од стране суда а пре свега, налаза и мишљења Центра за социјални рад Нови Сад од 16.09.2021. године и исказа малолетне оштећене АА и сведока ЂЂ, износећи своје чињеничне закључке који су другачији од утврђених у побијаним правноснажним пресудама и на тај начин указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, односно повреду закона из члана 440. ЗКП, због које окривљени преко браниоца не може поднети овај ванредни правни лек, из којих разлога изнети наводи нису били предмет оцене Врховног суда приликом одлучивања о захтеву браниоца окривљеног.

Бранилац у захтеву, даље, указује да дело описано под тачком 2. изреке првостепене пресуде, правно квалификовано као кривично дело угрожавање сигурности из члана 138. став 2. у вези става 1. КЗ, није кривично дело, јер је исто учињено у нужној одбрани или, евентуално, у прекорачењу нужне одбране, због чега је, по ставу одбране, правноснажна пресуда донета уз повреду закона из члана 439. тачка 1) ЗКП.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Врховни суд оцењује као неосноване, из следећих разлога:

Према чињеничном опису дела под тачком 2. изреке првостепене пресуде, окривљени Слободан Радујковић је у време и на месту ближе опредељеним у изреци, у стању када је био способан да схвати значај свог дела и управља својим поступцима, био свестан свог дела и хтео његово извршење и био свестан да је његово дело забрањено, угрозио сигурност више лица, претњом да ће напасти на њихов живот и

тело, на тај начин што је, носећи у руци нож дужине око 40 цм, трчао улицом за оштећенима ЂЂ и ЕЕ и викао за њима говорећи им „Врати телефон, заклаћу вас“.

По налажењу овога суда из наведеног чињеничног описа дела у изреци првостепене пресуде произлазе сва законска обележја кривичног дела угрожавање сигурности из члана 138. став 2. у вези става 1. КЗ и то како објективна, која се односе на радњу извршења, која се састоји у упућивању конкретне и реалне претње нападом на живот и тело оштећених, која претња је објективно подобна да угрози сигурност оштећених и усмерена је на то и која је, код истих створила осећај угрожености за сопствени живот и телесни интегритет, тако и субјективна обележја, која се тичу урачунљивости и умишљаја окривљеног, који обухвата и свест о забрањености свога дела.

Надаље, нужна одбрана у смислу члана 19. став 2. КЗ, је она одбрана која је неопходно потребна да учинилац од свог добра или добра другог одбије истовремен противправан напад. Како из изреке првостепене пресуде произлази да противправног напада оштећених на окривљеног није било, то самим тим, радње окривљеног очигледно нису предузете у нужној одбрани, нити у њеном прекорачењу.

Из изнетих разлога, Врховни суд је оценио као неосноване наводе захтева браниоца окривљеног којима се указује на повреду закона из члана 439. тачка 1) ЗКП.

Према наводима захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног радње окривљеног описане у тачки 1. чињеничног описа изреке пресуде се не могу окарактерисати као радње кривичног дела из члана 178. став 4. у вези става 1. КЗ, већ, евентуално, само као радње кривичног дела обљуба злоупотребом положаја из члана 181. став 3. КЗ, будући да исте не садрже елемент принуде као обележје кривичног дела силовање из члана 178. КЗ, па је суд на предметно кривично дело применио погрешну правну квалификацију и тиме учинио повреду закона из члана 439. тачка 2) ЗКП.

Из чињеничног описа дела под тачком 1. изреке првостепене пресуде окривљени је од неутврђеног дана 2020. године до јуна 2021. године, у Новом Саду на означеној адреси, у стању када је био способан да схвати значај свог дела и управља својим поступцима, био свестан свог дела и хтео његово извршење и био свестан да је његово дело забрањено, у више наврата, употребом силе принудио дете на чин изједначен са обљубом, на тај начин што је своју пасторку, оштећену малолетну АА, рођену 2013. године, шакама хватао за врат и гурао јој главу у правцу свог полног органа, да би затим својим полным органом продирао у уста оштећене, при чему је, држећи шакама оштећену за врат, померао њену главу унапред, како би је принудио да га орално задовољава, да би, након сексуалног односа оштећеној претио махањем прста и говорио да о свему што се претходно догодило не сме никоме ништа да каже и да је то тајна.

Из наведеног чињеничног описа дела у изреци првостепене пресуде, по оцени овога суда, произлази да је окривљени употребом силе према малолетној оштећеној – детету, хватањем шакама за врат и гурањем главе унапред у правцу свог полног органа,

исту принудио на чин изједначен са обљубом, чиме је остварен елемент принуде, као саставни део радње извршења кривичног дела силовање из члана 178. КЗ.

Из изнетих разлога, неосновано се захтевом браниоца указује да би се у радњама окривљеног стицала обележја кривичног дела обљуба злоупотребом положаја из члана 181. став 3. КЗ, будући да се код тог кривичног дела обљуба или са њом изједначен чин врши злоупотребом свог положаја, односно под утицајем специфичног односа зависности и ауторитета између окривљеног и жртве, без примене силе или претње, односно принуде, која је објективно законско обележје кривичног дела силовања из члана 178. став 4. у вези става 1. КЗ, а, у конкретном случају, окривљени је хватањем шакама за врат и померањем главе унапред стављао свој полни орган у уста оштећене против њене воље, чиме ју је принудио на са обљубом изједначен чин.

Из изнетих разлога, Врховни суд је оценио као неосноване наводе захтева да је на кривично дело које је предмет оптужбе погрешно примењен закон и тиме учињена повреда закона из члана 439. тачка 2) ЗКП.

Бранилац окривљеног у захтеву за заштиту законитости указује на повреду закона из члана 441. став 4. ЗКП, наводима да је суд требало окривљеног да ослободи од обавезе да сноси трошкове кривичног поступка, будући да је незапослен и слабог имовног и здравственог стања, па би плаћањем трошкова поступка било доведено у питање издржавање самог окривљеног.

Чланом 264. став 1. ЗКП, прописано је да када суд окривљеног огласи кривим, изрећи ће у пресуди да је дужан да накнади трошкове кривичног поступка, док је одредбом члана 264. став 4. ЗКП, прописано да у одлуци којом решава о трошковима, суд може ослободити окривљеног од дужности да накнади у целини или делимично трошкове кривичног поступка из члана 261. став 2. тачка 1) до б) и тачка 9) тог законика, као и награде за вештака и постављеног стручног сарадника, ако би њиховим плаћањем било доведено у питање издржавање окривљеног или лица која је он дужан да издржава, а суд може окривљеног ослободити од дужности накнаде трошкова постављеном браниоцу из истих разлога, у смислу члана 266. ЗКП.

Како напред цитиране законске одредбе предвиђају само могућност, а не и обавезу суда да окривљеног ослободи од дужности да у целини или делимично накнади трошкове кривичног поступка уколико су за то испуњени законски услови и уколико окривљени достави доказе – податке о томе да је плаћањем наведених трошкова било доведено у питање издржавање окривљеног или лица која је он дужан да издржава, што у конкретном случају није учињено, па како је окривљени у конкретном случају правноснажном пресудом оглашен кривим и осуђен због предметних кривичних дела, то је правилном применом члана 264. став 1. КЗ, правноснажном пресудом обавезан да сноси трошкове кривичног поступка.

Из изнетих разлога, Врховни суд је захтев браниоца окривљеног у односу на повреду закона из члана 441. став 4. ЗКП, оценио као неоснован.

Указујући на повреду закона из члана 441. став 3. бранилац у захтеву наводи да је одлуком о досуђеном имовинскоправном захтеву повређен закон са образложењем да је суд имовинскоправни захтев малолетне оштећене на име накнаде нематеријалне штете морао одбити из разлога што није изведен ниједан доказ на околности да ли је оштећена претрпела неку штету и који је њен интензитет, која чињеница је морала бити предмет вештачења, а не паушалне оцене суда.

Врховни суд налази да бранилац окривљеног, иако се формално позива на повреду закона из члана 441. став 3. ЗКП, због које окривљени преко браниоца може поднети овај ванредни правни лек, изнетим наводима указује да је чињенично стање у правноснажној пресуди везано за одлуку о досуђеном имовинскоправном захтеву погрешно и непотпуно утврђено, односно указује на повреду закона из члана 440. ЗКП.

Бранилац окривљеног у захтеву за заштиту законитости указује и на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, наводима да су другостепену пресуду донели судије Слободан Велисављевић, Боривоје Пап, Дарко Тадић, Сњежана Лековић и Дејан Терзић, који су у истом поступку у више наврата учествовали у доношењу одлука о продужењу притвора према окривљеном и том приликом заузели јасан став о кривици окривљеног, због чега су морали бити изузети од поступања у овој правној ствари.

Одредбом члана 484. ЗКП, која прописује садржај захтева, одређено је да се у захтеву за заштиту законитости мора навести разлог за подношење (члан 485. став 1), а у случају из члана 485. став 1. тачка 2) и 3) тог законика мора се доставити и одлука Уставног суда или Европског суда за људска права.

Како бранилац окривљеног приликом образлагања наведене повреде у захтеву није означио решења у чијем доношењу су учествовале судије који, су, потом, били у саставу већа апелационог суда, које је донело побијану другостепену пресуду, то је оцењено да захтев браниоца окривљеног, у овом делу, нема прописан садржај, у смислу члана 484. ЗКП.

Из изнетих разлога, Врховни суд је на основу члана 491. и члана 487. став 1. тачка 2) и 3) ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде.

**Записничар – саветник
Весна Веселиновић, с.р.**

**Председник већа – судија
Мирољуб Томић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић